

**Metropolia
Krakowska**

biuletyn

Kraków, grudzień, nr 3/2020

Rozwój

Perspektywy

Planowanie przestrzeni

Współpraca

Przyszłość

Efektywność energetyczna

Ekologia

Dobre wzorce

Infrastruktura drogowa

Baza edukacyjna

Inwestycje

Zintegrowany transport

Porozumienie podpisane

Gminy Metropolii zawarły wspólnie porozumienie z WFOŚiGW w Krakowie, którego celem jest walka o czyste powietrze.

s. 6

Nowoczesna mobilność

22-23 października br. odbyło się spotkanie online w ramach projektu Ri-Connect, którego gospodarzem była Metropolia Krakowska.

s. 9

Aktualizujemy Strategię

Pod koniec sierpnia rozpoczęła się kolejna, już ósma aktualizacja Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

s. 12

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SŁOWO WSTĘPNE

Szanowni Państwo,

przed nami ostatni w tym roku numer Biuletynu Metropolii Krakowskiej. 2020 był niewątpliwie rokiem wyzwań, zarówno dla samorządu terytorialnego, gmin Metropolii Krakowskiej, jak i osobistych. W ciągu minionych miesięcy w sposób szczególny doceniliśmy jak ważne są relacje z innymi i współpraca, nawet na odległość. Niewątpliwym atutem naszych małych ojczyzn okazały się tereny zielone: puszcze, lasy, łąki czy parki, istniejące na terenie Metropolii stały się oazą spokoju i wytchnienia dla wielu z nas w czasie pandemii. Ten rok stał pod znakiem nowego projektu, realizowanego przez nasze Stowarzyszenie. Rozpoczęliśmy wydawanie Biuletynu, który trafia do Państwa raz na kilka miesięcy i jest solidną dawką wiedzy o inwestycjach czy przedsięwzięciach prowadzonych w Państwa gminach z podkreśleniem ich szerszego, metropolitalnego kontekstu. Nie inaczej jest w trzecim już wydaniu, w którym dużo miejsca poświęciliśmy tematyce środowiska, przestrzeni i mobilności. Zainteresowani procesem termomodernizacji budynków publicznych mogą zapoznać się z efektami inwestycji zrealizowanych w gminie Czernichów. W temacie mobilności i wyzwań, które stoją przed nami, ważny jest głos eksperta projektu RiConnect z Wiednia. Z kolei o inspirującym dążeniu do zrównoważonego rozwoju na przykładzie Metropolii Poznań możecie przeczytać w artykule o zintegrowanym planowaniu przestrzennym. W tym kontekście interesujący wydaje się być również tekst na temat planu rozwoju Metropolii Krakowskiej – tym bardziej, że w ostatnich tygodniach przeprowadziliśmy ważne dyskusje w ramach e-paneli. Warto również zapoznać się z najnowszymi informacjami o projekcie Kraków Metropolitan Area for Business i współpracy z Centrum Business in Małopolska.

Życzę dobrej lektury,

Roman Ptak

Członek Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska
Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice

spis treści

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Zintegrowane planowanie przestrzenne	str. 3
Jak zapewnić efektywność energetyczną	str. 4
Światowe dyskusje o zieleni	str. 5
Priorytetem osiągnięcie celów uchwały antysmogowej	str. 6
Energooszczędne budownictwo to przyszłość	str. 7

MOBILNOŚĆ

Lepszy transport metropolitalny	str. 8
Mobilność w nowoczesnym wydaniu	str. 9
Alternatywa dla zakopianki przebudowana	str. 10

INTELIGENTNE ZARZĄDZANIE

Seria e-paneli na zakończenie roku intensywnych prac	str. 11
Zastrzyk wsparcia w ramach aktualizacji Strategii	str. 12

USŁUGI SPOŁECZNE

W trosce o osoby niesamodzielne i ich opiekunów	str. 14
---	---------

GOSPODARKA

Wspólnie budujemy potencjał gospodarczy Metropolii Krakowskiej	str. 15
--	---------

EDUKACJA

Więcej miejsc dla dzieci i lepiej przygotowana kadra	str. 17
--	---------

fot. Pixabay

Życzymy Państwu spokojnych, ciepłych i pełnych nadziei świąt Bożego Narodzenia oraz lepszego Nowego Roku 2021.

**Zarząd i Pracownicy Stowarzyszenia
Metropolia Krakowska**

Przygotowanie Biuletynu: Zespół Stowarzyszenia Metropolia Krakowska
ul. Reymonta 20, 30-059 Kraków
tel. 12 34 18 512, biuro@metropoliakrakowska.pl

Zintegrowane planowanie przestrzenne

Forum Gospodarki Przestrzennej Metropolii Krakowskiej to cykliczne spotkania specjalistów gminnych, zajmujących się na co dzień bardzo wymagającą dziedziną życia publicznego jaką jest gospodarka przestrzenna. Poruszane na nim zagadnienia są szczególnie istotne z punktu widzenia współpracy międzygminnej i budowania relacji metropolitalnych. 6 listopada br. odbyło się drugie w tym roku spotkanie forum poświęcone zintegrowanemu planowaniu przestrzennemu w wymiarze ponadlokalnym.

Wzięło w nim udział ponad dwudziestu przedstawicieli gmin naszej Metropolii. Gościem specjalnym oraz głównym prelegentem wydarzenia był dyrektor biura Stowarzyszenia Metropolia Poznań, Piotr Wiśniewski.

Jego wystąpienie pozwoliło nam poznać perspektywę instytucji, która już od wielu lat stara się budować zrównoważony i trwały rozwój obszaru metropolitalnego, opierając go m.in. o wspólne działania w obszarze gospodarki przestrzennej.

Dobre praktyki Metropolii Poznań

Podczas spotkania mogliśmy się dowiedzieć m.in. o tym, że budowanie wzajemnych relacji pomiędzy samorządami aglomeracji poznańskiej rozpoczęło się już w 2007 roku od podpisania porozumienia o współpracy. Z kolei samo stowarzyszenie Metropolia Poznań zostało utworzone w 2011 roku. Tworzy je Miasto Poznań oraz 21 gmin powiązanych z nim funkcjonalnie. Obszar Metropolii zajmuje 10 proc. powierzchni województwa wielkopolskiego i 29 proc. populacji województwa wielkopolskiego. Członkiem Stowarzyszenia jest również powiat poznański – najbogatszy powiat w Polsce.

Od początku działalności stowarzyszenia jednym z priorytetów jego działania było wypracowanie wspólnych mechanizmów działania, które pozwoliłyby tworzyć i zarządzać zrównoważoną polityką przestrzenną gmin i metropolii. Bardzo ważne w budowaniu trwałych relacji było otwarcie się na ośrodki naukowe, czego efektem było utworzenie w 2008 r. Centrum Badań Metropolitalnych we współpracy z Uniwersytetem Adama Mickiewicza, Politechniką Poznańską, Uniwersytetem Ekonomicznym oraz Uniwersytetem Przyrodniczym. Obecnie centrum stanowi zaplecze naukowe zarówno dla Metropolii jak i poszczególnych gmin, którym dostarcza potrzebne dane i analizy, umożliwiając podejmowanie świadomych decyzji.

Ważna koncepcja rozwoju przestrzennego

Zdaniem Piotra Wiśniewskiego, dyrektora biura Stowarzyszenia Metropolia Poznań, najważniejszym dotychczasowym efektem współpracy środowiska naukowego, planistów przestrzennych i przedstawicieli samorządów lokalnych, skupionych wokół Metropolii Poznań było przyjęcie w 2016 r. dokumentu pn. Koncepcja Kierunków Rozwoju Przestrzennego Metropolii Poznań. – *Jego głównym celem było przed-*

fot. Pixabay

stawienie spójnej, zdefiniowanej obszarowo i promującej zintegrowane podejście wizji rozwoju przestrzennego metropolii oraz opracowanie zasad wdrażania ustaleń koncepcji do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – mówi dyrektor Wiśniewski.

Spotkanie Forum umożliwiło poznanie głównych założeń dokumentu i jego najważniejszych funkcji. Była to również świetna okazja by usłyszeć od osoby bezpośrednio zaangażowanej w tworzenie polityki metropolitalnej i samego dokumentu co jej zdaniem udało się osiągnąć dzięki wprowadzeniu Koncepcji a także co można byłoby zrobić lepiej lub inaczej.

Metropolitalna Komisja Planistyczna

Jednym z ważnych elementów systemu wdrażania Koncepcji, który szeroko omówił dyrektor Piotr Wiśniewski było powołanie w 2017 roku Metropolitalnej Komisji Planistycznej jako organu opiniującego-doradczego. Komisja jest złożona zarówno z przedstawicieli nauki jak i członków stowarzyszenia, a do jej głównych zadań należy opiniowanie Gminnych Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego. Wspólna decyzja gmin o powołaniu takiego organu pozwoliła na silne zakorzenienie w gminnych dokumentach planistycznych zapisów i ustaleń przyjętych w Koncepcji.

Podczas spotkania przeprowadzono również bardzo ciekawą część dyskusyjną, w trakcie której zdecydowana większość uczestników forum opowiedziała się za utworzeniem podobnego gremium w naszej Metropolii i bardzo pozytywnie odniosła się do dobrych praktyk z Poznania.

Spotkanie forum było cennym doświadczeniem, pokazującym jak ważne dla rozwoju danego obszaru jest wspólne, świadome projektowanie przestrzeni. Jest to szczególnie istotne dla naszego Stowarzyszenia w kontekście zmieniających się przepisów prawa, rosnących oczekiwań społecznych oraz czekającego Nas wkrótce wyzwania w postaci stworzenia Modelu Funkcjonalno-Przestrzennego Metropolii Krakowskiej, stanowiącego część przyszłej strategii ponadlokalnej.

Jak zapewnić efektywność energetyczną budynków publicznych

Pierwsza faza projektu Smart Edge dotyczącego niskoemisyjnego rozwoju dobiega końca. Przed nami podsumowania i wyciąganie wniosków ze spotkań z przedstawicielami sześciu europejskich miast – Barcelony, Bukaresztu, Mediolanu, Oslo, Sztokholmu i Poczdamu. Przed nami wypracowanie Planu działania, dotyczącego podniesienia efektywności energetycznej budynków, znajdujących się na terenie Metropolii Krakowskiej.

W ciągu ostatnich dwóch lat odbył się szereg wizyt studyjnych, warsztatów, konferencji i spotkań online, podczas których mieliśmy okazję spotkać się i porozmawiać o wyzwaniach stojących przed miastami w kontekście niskoemisyjnego rozwoju. Omawialiśmy takie tematy jak wielopoziomowe zarządzanie, partycypacyjne planowanie przestrzeni miejskiej, rozwój gospodarczy w oparciu o OZE, energia w budownictwie oraz energia w transporcie.

Jak podnosić efektywność energetyczną?

Przyszłoby czas na podsumowanie i wyciągnięcie wniosków z tej wymiany. Efektem pierwszej fazy projektu jest wypracowanie Planu działania na rzecz podnoszenia efektywności energetycznej budynków publicznych znajdujących się na terenie Metropolii Krakowskiej. Działanie to zostało zainspirowane z jednej strony narzędziem stosowanym na obszarze metropolitalnym Barcelony, z drugiej zaś – systemem monitorowania zużycia mediów wypracowanym i wdrażanym przez miasto Kraków.

Celem Planu Działania jest wypracowanie i wdrożenie systemu, którego zadaniem będzie gromadzenie danych na temat zużycia energii elektrycznej, paliw gazowych i stałych, a także ciepła w budynkach publicznych wraz z ich cykliczną oceną pod kątem wychwycenia anomalii i realizacji działań usprawniających. Zebranie i analiza danych o budynkach pozwoli też na lepsze planowanie inwestycji w odnawialne źródła ciepła czy prac termomodernizacyjnych.

– W pierwszej kolejności przeprowadzona zostanie ankieta bazowa, która pozwoli odpowiedzieć na pytanie „Co posiadamy?”, następnie na podstawie danych z ankietyzacji bazowej określone zostaną wskaźniki bazowe do mo-

nitorowania. W okresie wdrożenia zbierane będą dane dotyczące zużycia, zwyczajów użytkowników i zrealizowanych modernizacji – mówi Katarzyna Budzisz z ATsys.pl, wykonawca Planu Działania.

Na początek – pilotaż

Działanie obejmuje stworzenie bazy danych inwentaryzacyjnej budynków publicznych będących w zasobach gmin tworzących Metropolię Krakowską, a także cykliczną ocenę zużycia nośników energii cieplnej i elektrycznej w każdym z tych obiektów. Dodatkowym elementem zadania, które nie tylko wpłynie na większe zaangażowanie użytkowników budynków, ale także będzie miało edukacyjny charakter, stanie się możliwość przekazania części wygenerowanych oszczędności kosztów ogrzewania w formie nagrody dla budynków czy instytucji. Pierwszym etapem wdrożenia Planu Działania ma być pilotaż w kilku gminach Metropolii Krakowskiej, z którego następnie zostaną wyciągnięte wnioski. Potem dopracowany system będzie można wprowadzić we wszystkich gminach ościennych.

– Dzięki Planowi możliwe będzie wspólne wypracowanie (w całej Metropolii Krakowskiej) rozwiązania organizacyjnego, w wyniku którego nastąpi: optymalizacja kosztów energii w budynkach użyteczności publicznej, zmniejszenie zapotrzebowania na energię i inne media, stworzenie planu działań inwestycyjnych, ograniczenie emisji dwutlenku węgla, a także współpraca wszystkich członków stowarzyszenia w celu ochrony środowiska – mówi Budzisz.

Projekt nie jest trudny organizacyjnie

Jak ocenia Jarosław Sadowski, zastępca wójta gminy Michałowice, projekt nie jest trudny do wdrożenia pod kątem organizacyjnym. – Wystarczy zobowiązać gospodarzy budynku do spisania raz w miesiącu 3-4 liczników i przekazania danych do ekodoradcy, który wprowadzi je do systemu. Ważne, by system zbierania danych początkowych nie był zbyt skomplikowany i żeby narzędzie informatyczne do obsługi całego systemu było proste i przyjazne dla użytkowników, jednocześnie pozwalając na szybkie generowanie zestawień i porównań – zaznacza Sadowski.

Międzynarodowe dyskusje o zieleni

We wrześniu tego roku ruszył projekt INTERLACE (INTERNational cooperation to restore and connect urban environments in Latin America and Europe), realizowany w ramach Programu Horyzont 2020. Metropolia Krakowska jest jednym z podmiotów uczestniczących w projekcie, którego celem jest wsparcie miast z Europy i Ameryki Łacińskiej w efektywnej ochronie i rewitalizacji ekosystemów, zwłaszcza tych położonych na przedmieściach.

Projekt realizowany będzie przez kolejne 4 lata w bardzo szerokim partnerstwie i skonstruowany jest w taki sposób, aby zapewniać wiele możliwości wymiany doświadczeń i aktywnej współpracy, zarówno na poziomie lokalnym, regionalnym jak i światowym.

W skład konsorcjum projektu, którego koordynatorem jest Ecologic Institute z Berlina, wchodzi kilkanaście instytucji naukowych, firm i organizacji pozarządowych, w tym Fundacja Sendzimira. Kluczową rolę w projekcie pełni sześć partnerskich aglomeracji, wśród których jest również Metropolia Krakowska.

INTERLACE, czyli szanse i możliwości

– INTERLACE stwarza wiele szans i możliwości. Działania realizowane w jego ramach, jak również jego rezultaty w dużym stopniu zależą od całego konsorcjum, w tym od pracowników Metropolii Krakowskiej i Fundacji Sendzimira. Jednak ogromny wpływ na nie będą miały miasta partnerskie tworzące Metropolię. Od początku będziemy starali się angażować ich reprezentantów w działania projektu – mówi dr hab. inż. Tomasz Bergier, prof. AGH, wiceprezes Fundacji Sendzimira, główny ekspert naukowy projektu INTERLACE.

Jak dodaje, jednym z celów projektu jest wykreowanie i wsparcie aktywnych partnerstw na poziomie lokalnym, regionalnym (europejskim) i światowym, które zapewnią skuteczną wymianę wiedzy i doświadczeń, a także zapewnią, że działania projektu będą odpowiadały na aktualne i rzeczywiste potrzeby lokalnych władz i społeczności.

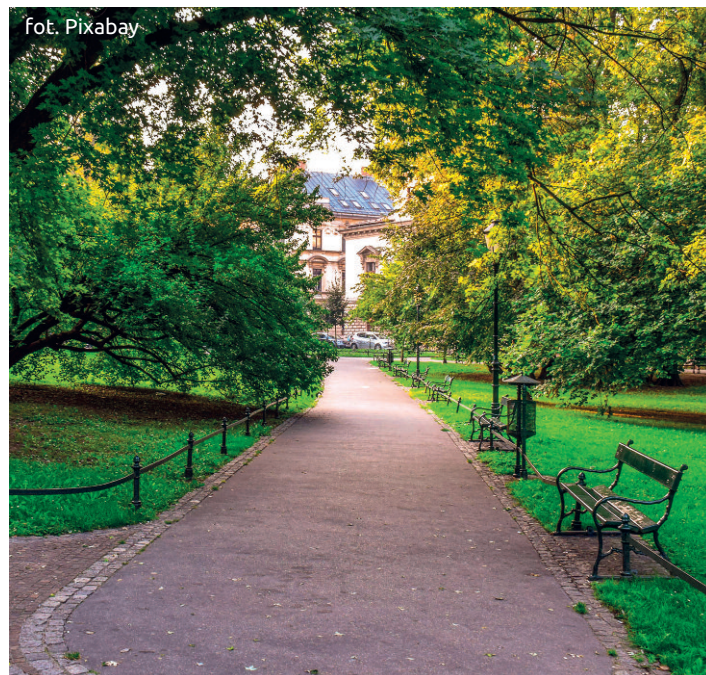
W dniach 2-4 listopada br. odbyło się spotkanie inaugurujące projekt, połączone z Forum Miejskim, podczas którego każde z miast partnerskich prezentowało stojące przed nim wyzwania w zakresie ochrony miejskich ekosystemów. Omawiano także uwarunkowania legislacyjne i polityczne, wyzwania w zakresie zarządzania oraz zidentyfikowano głównych interesariuszy i adresatów naszych działań. Wszystko po to by dostarczyć wszystkim partnerom wiedzę i informacje niezbędne do zrozumienia specyfiki danego miasta. Dzięki temu rozwiązania wypracowywane w projekcie mają szansę być narzędziami szytymi na miarę potrzeb i aspiracji danego obszaru.

Priorytetem wykorzystanie błękitno-zielonej infrastruktury

Przed nami 4 lata wspólnej pracy, wymiany doświadczeń i wizyt studyjnych zogniskowanych wokół metod wykorzystania rozwiązań opartych na przyrodzie (*nature-based solutions* – NBS) w rozwoju obszarów metropolitalnych. – Na-

szym priorytetem jest wykorzystanie błękitno-zielonej infrastruktury do poprawy jakości życia mieszkańców Metropolii. Oczywiście najpilniejszym wyzwaniem jest poprawa jakości powietrza, ale równie ważne są działania na rzecz adaptacji i mitygacji zmian klimatu i powiązane z nimi tematy (np. mobilność, rekreacja, zarządzanie ryzykiem powodziowym i ograniczanie suszy) – mówi prof. Bergier.

Rozwiązania oparte na przyrodzie Komisja Europejska definiuje jako opłacalne (wydajne ekonomicznie), dostarczające równocześnie korzyści natury ekologicznej, ekonomicznej i społecznej, a także wspierające adaptację do zmian klimatu.

Kompleksowe podejście do zmian klimatu

Z punktu widzenia działań praktycznych projektu, szczególnie ważnym zadaniem wydaje się opracowanie wspólnej strategii dla miast i gmin Metropolii, która regulowałaby sprawy ochrony ekosystemów, zachowania ciągłości błękitno-zielonej sieci w granicach Metropolii, ale również poza nimi. – Nie chodzi tylko o samo opracowanie dokumentu strategicznego, ale również całego kompleksowego otoczenia, zapewniającego jego wdrożenie (budżet, modele finansowania, narzędzia współpracy między władzami, jak również włączania wszystkich grup społecznych, skuteczna komunikacja założeń strategii). Zadanie brzmi ambitnie, ale współpraca ze znakomitymi naukowcami i praktykami z całego świata, a także możliwość wykorzystania doświadczeń partnerów miejskich daje nadzieję, że efekty będą wartościowe i użyteczne dla społeczności Metropolii – zaznacza prof. Tomasz Bergier.

W toku realizacji projektu będziemy wspólnie zastanawiać się nad tym jak wykorzystać tego typu rozwiązania przy odpowiadaniu na problemy stojące przed gminami Metropolii Krakowskiej. Już teraz zachęcamy Państwa do śledzenia informacji o projekcie i włączania się w zaplanowane aktywności.

Porozumienie między WFOŚiGW w Krakowie a Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska

fot. Pixabay

Współpraca kluczem do wspólnego sukcesu! Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, które tworzy 15 gmin z powiatu krakowskiego i wielickiego, podpisało porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie w sprawie wspólnych działań zmierzających do zmniejszenia problemu tzw. „niskiej emisji”.

Od 15 maja 2020, od kiedy weszły w życie zmiany w Programie Priorytetowym „Czyste Powietrze”, proces uzyskania środków finansowych na wymianę źródła ogrzewania został zdecydowanie ułatwiony – czas oczekiwania na decyzję to tylko 30 dni, wprowadzono także możliwość składania wniosków przez serwis gov.pl oraz maksymalnie uproszczono m.in kwestię składania oświadczeń o dochodach.

Jednym z kluczowych elementów realizacji programu „Czyste Powietrze” jest dobra współpraca z samorządami. – *Zależy nam, aby program był możliwie jak najbliżej obywateli. Cieszę się, że przedstawiciele gmin podejmują dodatkowe inicjatywy w zakresie pomocy mieszkańcom w otrzymaniu dofinansowania* – mówi Kazimierz Koprowski, Prezes Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

W ramach umowy między Metropolią, a Wojewódzkim Funduszem pracownicy gmin będą udzielać wsparcia w całym procesie uzyskania dofinansowania, od momentu złożenia wniosku aż do rozliczenia.

Osiągnięcie celów uchwały antysmogowej

Gminy tworzące Metropolię Krakowską podejmują kolejne kroki w walce o czyste powietrze, żeby pomóc mieszkańcom w osiągnięciu celów uchwały antysmogowej dla województwa małopolskiego. Zgodnie z jej wytycznymi do końca 2022 roku mieszkańcy Gmin Metropolii Krakowskiej muszą wymienić wszystkie kotły opalane paliwem stałym, które nie spełniają wymogów co najmniej klasy 3.

Od 1 kwietnia 2020 wszystkie gminy zrzeszone w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska realizują projekt Eko Team finansowany ze środków instrumentu finansowego

ELENA w ramach Programu Horyzont 2020. W ramach niego w każdej z 15 gmin zostali zatrudnieni ekodoradcy, a tym samym wszystkie z nich spełniają założenia uchwalonego Programu Ochrony Powietrza województwa małopolskiego. Głównym zadaniem 44 ekodoradców jest doradztwo w zakresie inwestycji związanych z wymianą źródeł ciepła, poprawy energetycznej budynków mieszkalnych czy też instalacji odnawialnych źródeł energii. Aby realizacja tych przedsięwzięć była możliwa, ekodoradcy pomogą również w pozyskaniu dofinansowania. Efektem końcowym będzie zdecydowana poprawa jakości życia mieszkańców poprzez ulepszenie jakości powietrza.

Szybciej, efektywniej, łatwiej

Biorąc pod uwagę czas oraz liczbę kotłów na paliwa stałe (tzw. kopciuchów), które trzeba wymienić, konieczne jest współdziałanie gmin i Wojewódzkiego Funduszu.

– *Podjęcie wspólnych działań promocyjnych oraz organizacja regularnych szkoleń i warsztatów dla pracowników gmin zdecydowanie ułatwi przepływ informacji na temat Programu Czyste Powietrze. Staramy się, żeby ekodoradcy dostawali od nas porcję praktycznej wiedzy o składaniu wniosków czy też wypełniania wniosku o płatność, aby w ten sposób dotrzeć do jak najszerzej grupy mieszkańców* – mówi Anna Krakowska-Ostrowska, rzecznik prasowy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Elżbieta Burtan, wójt gminy Zabierzów, wiceprezes Metropolii Krakowskiej

Gminy korzystają ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego, jednak środki te nie są wystarczające na tak duże przedsięwzięcie. Szacujemy, że po zakończeniu finansowania ze środków z programu pozostanie jeszcze do wymiany około 28 tys. kotłów.

Marek Jamborski, wójt gminy Kocmyrzów-Luborzyca, członek zarządu Metropolii Krakowskiej

W związku z ograniczonymi środkami z RPO WM cały czas poszukujemy innych źródeł dofinansowania przeznaczonych na likwidację kotłów. W związku z tym mamy nadzieję, że podpisane przez nas porozumienie z WFOŚiGW ułatwi proces składania wniosków o dofinansowanie z Programu Czyste Powietrze.

**Metropolia
Krakowska**

Środowisko i przestrzeń

Energooszczędne budownictwo to przyszłość

Fot. Urząd Gminy Czernichów

Gmina Czernichów została uwzględniona w działaniach mających zmniejszyć emisyjność budynków, ujętych w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Wśród zadań zrealizowanych w gminie znajdują się m.in. termomodernizacja oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w obiektach użyteczności publicznej. Wszystko po to, by mieszkańcy gminy, ale i całej Metropolii Krakowskiej w najbliższych latach oddychali czystym powietrzem.

W ramach projektu sporządzono audyty energetyczne budynków przeznaczonych do termomodernizacji, a w trakcie trwania prac niektóre audyty zostały aktualizowane. Realizacja inwestycji ma wpływ na podwyższenie efektywności energetycznej komunalnych budynków użyteczności publicznej w Czernichowie.

Korzyści z termomodernizacji

Będzie to skutkowało obniżeniem nakładów na utrzymanie budynku poprzez zmniejszenie zużycia energii cieplnej, zminimalizowanie wskaźnika energii końcowej i energii pierwotnej. W wyniku realizacji projektu wzrośnie też komfort cieplny w budynkach poddanych termomodernizacji, co poprawi warunki pracy, prowadzenia działalności dydaktycznej i opieki nad dziećmi w przedszkolu.

W ramach projektu przeprowadzono termomodernizację czterech budynków:

- Zespołu Placówek Oświatowych w Wołowicach;
- Przedszkola w Wołowicach;
- Zespołu Placówek Oświatowych w Rybnej;
- wielofunkcyjnego budynku urzędu gminy w Czernichowie

Projekt ruszył w lipcu 2017 roku. Prace termomodernizacyjne obejmowały m.in. kompleksowe ocieplenie budynków (w tym ścian i dachów), wymianę stolarki drzwiowej i okiennej, wymianę drzwi zewnętrznych, modernizację systemu oś-

wietlenia na oświetlenie w technologii LED, kompleksową wymianę instalacji c.o., cwu oraz wymianę źródeł ciepła, a także modernizację wentylacji.

PROJEKT
zrealizowany
w ramach
STRATEGII ZIT

Kompleksowe prace w wielofunkcyjnym budynku

Najbardziej spektakularną z inwestycji była termomodernizacja wielofunkcyjnego budynku urzędu gminy. – W budynku została rozprowadzona instalacja wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła a także z szafą lodową, która w okresie letnim będzie pełnić funkcję klimatyzacji obiektu. Ważnym elementem prac budowlanych był montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy nominalnej 16 kW. W budynku została również wymieniona instalacja C.O., która ze względu na swój wiek nie spełniała swoich funkcji – była niewydajna i nieekonomiczna – mówi Marian Szczepaniak z Urzędu Gminy Czernichów.

Inwestycja rozpoczęła się we wrześniu 2019 r. i trwała 13 miesięcy do października 2020 r. Koszt prac wyniósł przeszło 2,2 mln zł, z czego dofinansowanie – 950 tys. zł. Inwestycja była skomplikowana pod względem logistycznym, ponieważ w czasie prac obiekt nie mógł być wyłączony z użytkowania. – Prace były wykonywane przy normalnie funkcjonującym urzędzie – dodaje Szczepaniak.

Przeznaczenie budynku po realizacji nie zmieniło się – funkcje obiektu pozostały takie same. Jest to obiekt wielofunkcyjny, w którym znajduje się zarówno Urząd Gminy Czernichów, Gminny Zespół Obsługi Szkół, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Gospodarki Komunalnej, Gminna Biblioteka Publiczna, posterunek Policji jak i punkt Poczty Polskiej.

Z korzyścią dla klimatu

Ta i pozostałe trzy inwestycje mają pozytywny wpływ na klimat. Termomodernizacja budynków pozwoli ograniczyć niską emisję powstającą w czasie wytwarzania energii cieplnej. Poprzez zmniejszenie energochłonności budynków użyteczności publicznej w Czernichowie nastąpi ograniczenie emisji CO₂ powstającej w procesie produkcji energii elektrycznej.

Fot. Urząd Gminy Czernichów

**Metropolia
Krakowska**

Środowisko i przestrzeń

Lepszy transport metropolitalny

Wieloetapowy proces uzgodnień, zainicjowany przez Stowarzyszenie Metropolia Krakowska za nami. Pod koniec listopada zostało podpisane porozumienie pomiędzy Województwem Małopolskim a Gminą Miejską Kraków w sprawie określenia zasad współpracy w zakresie tworzenia systemu zintegrowanego transportu zbiorowego na terenie Metropolii Krakowskiej do 2023 r.

Idea przygotowania i podpisania dokumentu stanowiącego podstawę współpracy Krakowa i Małopolski wynika z konieczności koordynacji działań podejmowanych przez podmioty pełniące funkcję organizatorów publicznego transportu zbiorowego i ustalenia zakresu odpowiedzialności we wzajemnie przenikających się obszarach zarządzania transportem w skali miasta i województwa.

– *Porozumienie otwiera drogę do dwóch najważniejszych kwestii. Integracji oferty transportu zbiorowego, tak by skoordynować rozkłady jazdy i zintegrować linie autobusowe z przystankami kolejowymi. I co najważniejsze – integracji taryfowej, tak by mieszkańcy zarówno Krakowa jak i innych miejscowości mogli poruszać się na jednym bilecie* – zaznacza Łukasz Franek, dyrektor Zarządu Transportu Publicznego w Krakowie.

Kontekst tych działań związany jest również z realizowanymi na terenie Metropolii Krakowskiej inwestycjami kolejowymi, które doprowadzą do istotnych zmian w systemie transportowym tego obszaru i konieczności optymalizacji jego funkcjonowania w ramach przypisanych obu podmiotom kompetencji.

– *Kraków jako miasto metropolitarne i stolica regionu musi myśleć o transporcie w ujęciu szerszym niż tylko w granicach miasta. SKA daje szansę, by w niektórych korytarzach z miejscowości funkcjonalnie powiązanych z Krakowem, jak Zabierzów, Krzeszowice, Skawina, Wieliczka, Słomniki czy Niepołomice sprawne i dobrze zaplanowane połączenia kolejowe mogły istotnie wpłynąć na wybór środka transportu w podróżowaniu i zredukować liczbę samochodów codziennie wjeżdżających do miasta. Kolej dla części mieszkańców peryferyjnych osiedli Krakowa, dzięki*

budowie nowych przystanków jak Złocien czy Opatkowice, może też stać się idealną alternatywą dla dłuższych podróży autobusem – mówi Franek.

Kluczowe obszary współpracy

Porozumienie stanowi odpowiedź na potrzebę nawiązania ścisłej współpracy prowadzącej do integracji publicznego transportu zbiorowego na terenie Metropolii Krakowskiej w kierunku stworzenia systemu przyjaznego dla użytkownika oraz efektywnego z punktu widzenia zarządzania i finansowania.

W toku prac przygotowawczych zostały uzgodnione kluczowe obszary współpracy, do których zaliczono koncepcję organizacji zintegrowanego systemu transportowego Metropolii, model integracji taryfowej, zasady finansowania zintegrowanego transportu oraz model gromadzenia i analizy danych niezbędnych do zarządzania systemem.

Celem 2023 rok

Zakres Porozumienia przewiduje organizację cyklicznych spotkań na szczeblu decyzyjnym i eksperckim, podczas których omawiane będą działania miasta i województwa w ramach zidentyfikowanych obszarów. Celem spotkań i konsultacji realizowanych w ramach Porozumienia jest stworzenie ram współpracy pomiędzy Krakowem i Małopolską w obszarach, w perspektywie do 2023 r.

Potem wdrażanie rozwiązań

Efekty działań obejmują stworzenie funkcjonującego formatu rozmowy umożliwiającego realizację zadań transportowych w ujęciu metropolitalnym, zgodnie z uzgodnionym w porozumieniu zakresem i stworzenie platformy współpracy umożliwiającej koordynację i wzajemne informowanie się kluczowych podmiotów zaangażowanych w zarządzanie transportem. Potem przyjdzie czas na wdrożenie rozwiązań mających na celu integrację publicznego transportu zbiorowego na terenie Metropolii Krakowskiej.

Mobilność

W dniach 22-23 października br. odbyło się dwudniowe międzynarodowe spotkanie online w ramach projektu Ri-Connect, którego gospodarzem była Metropolia Krakowska. Tematem przewodnim spotkania była zmiana sposobu przemieszczania się – *Reorganizing how we move*. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele wszystkich miast partnerskich, członkowie Lokalnej Grupy URBACT oraz eksperci z innych sieci funkcjonujących w ramach URBACT.

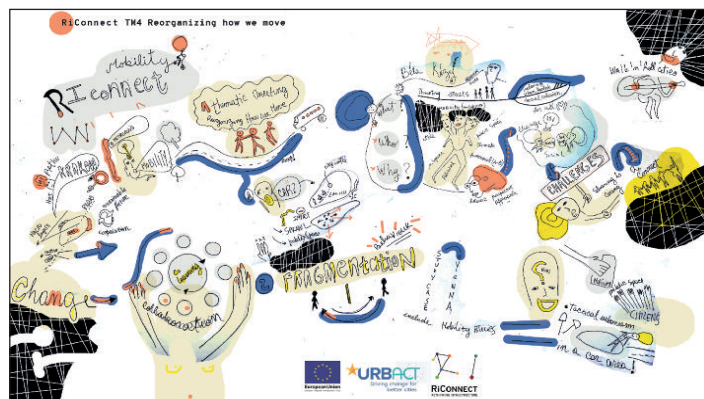
– „Reorganising how we move” dotyczy aktywnych zachowań związanych z mobilnością, takich jak chodzenie czy jazda na rowerze, oraz tego, jak ponownie wprowadzić je do życia ludzi. Potrzebujemy więcej czasu dla siebie, naszych rodzin i przyjaciół. Chcemy tworzyć miasta z mniejszą liczbą samochodów i lepszą jakością życia. Osiągniemy to dzięki szybkiemu i niezawodnemu transportowi publicznemu, który oferuje wysoką częstotliwość i komfortową podróż dla użytkownika – mówi Roland Krebs, ekspert projektu RiConnect z Wiednia.

Dobre praktyki z Helsinek i Amsterdamu

Podczas spotkania przedstawione zostały przykłady dobrych praktyk wdrożonych w Helsinkach, w tym strategia przewidująca zmianę charakteru infrastruktury dróg w kierunku ulic. Przedstawiciel Amsterdamu pokazał efekty rewitalizacji głównej stacji kolejowej w Amsterdamie, a przedstawiciele Stowarzyszenia Metropolia Krakowska inwestycje dot. parkingów P+R oraz nowe rozwiązania dot. mobilności związane z uruchomieniem Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej, a także projektowane zmiany w przestrzeni publicznej. Dodatkowo każdy z partnerów projektu przedstawił informację o Lokalnej Grupie URBACT, wnioski z przeprowadzonej wśród interesariuszy projektu ankiety i analizy obszaru oraz zaprezentował główne zagadnienia planowane do objęcia Zintegrowanym Planem Działań.

Wirtualna wizyta w Skawinie

W drugim dniu spotkania Metropolia Krakowska zabrała gości na wirtualną wizytę do Skawińskiego Centrum Komunikacyjnego. Na jej potrzeby przygotowany został film, który można obejrzeć tutaj: https://www.youtube.com/watch?v=eE0_f4uT2fM&feature=youtu.be. Przedstawiono informacje na temat zmian zachodzących

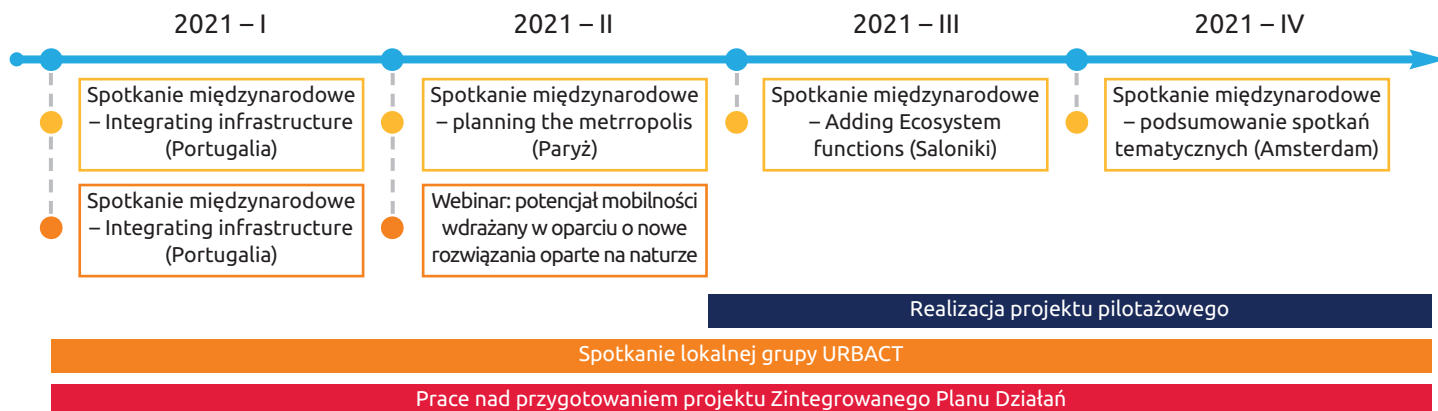

w mobilności oraz przekształceń dot. przestrzeni publicznych w związku z rozwojem infrastruktury mobilności. W celu poznania opinii na temat obecnej oraz przyszłej funkcji Skawińskiego Centrum Komunikacyjnego oraz jego otoczenia przeprowadzono 5 wywiadów z interesariuszami. Dzięki temu poznano opinie z różnych perspektyw – osoby zarządzającej gminą, urbanisty, osoby reprezentującej gminę, pasażera oraz mieszkańca.

Podczas prezentacji przedstawiono miejsce realizacji Zintegrowanego Planu Działań zarówno z perspektywy powstającego węzła przesiadkowego, jak i nowych funkcji przestrzeni publicznych modyfikowanych w wyniku rozwoju infrastruktury mobilności. – *Powinniśmy uwypuklać atuty mniejszych miejscowości, takich jak Skawina. Właśnie w małych miasteczkach mamy wszystko blisko: tereny zielone, sklepy, bibliotekę itp. Ale musimy mieć też dobre połączenia z naszymi miejscami pracy, pociągi powinny być nie tylko szybkie, ale i wygodne. Celem jest to, by transport zbiorowy był bardziej atrakcyjny od korzystania z samochodu. Taki model miejski można rozszerzyć na cały obszar metropolitalny* – zaznacza Krebs.

Wyzwania w 2021 roku

Koniec roku w ramach projektu RiConnect także jest pracowity. Obecnie trwają prace nad stworzeniem mapy drogowej dla planu działań. Wytyczy ona zakres dalszych prac na rok 2021, który będzie bogaty w wyjazdy i webinaria. Czeka nas także przeprowadzenie projektu pilotażowego oraz przygotowanie wstępnej wersji Zintegrowanego Planu Działania.

Alternatywa dla zakopianki przebudowana

Od dwóch lat mieszkańcy gminy Świątniki Górne oraz wszyscy korzystający z drogi powiatowej nr 2239 K prze-mieszczają się bezpieczniej i bardziej komfortowo. Wszystko za sprawą przebudowy pięciokilometrowego od-cinka tej drogi oraz powstaniu ronda w miejscowości Wrząsowice. Inwestycje zostały zrealizowane w ramach ZIT.

Droga w Świątnikach Górnych jest bardzo ruchliwa. Zgodnie z pomiarami z 2015 roku, a zatem jeszcze sprzed przebudowy, na dobę korzystało z niej blisko 8 tys. pojazdów. Ponieważ wzdłuż drogi ulokowane są domy, dochodził do tego duży ruch pieszych. Nic więc dziwnego, że jej przebudowa i wyposażenie w dodatkowe elementy infrastruktury stała się priorytetem dla władz gminy.

Z myślą o kierowcach i pieszych

Zakres inwestycji obejmował budowę nowego ronda w miejscu klasycznego skrzyżowania przy granicy gminy z Krakowem oraz przebudowę dalszego odcinka drogi, aż do ronda w centrum Świątnik Górnych. Dodatkowo odcinek o długości prawie 750 m od ronda w Świątnikach do granicy z gminą Mogilany został wyremontowany ze środków własnych gminy.

Nowe rondo zwiększyło przepustowość skrzyżowania, zmuszając równocześnie do wyhamowania przy samym wjeździe na nie. Jego parametry oraz wydzielone pasy ruchu pozwalają na swobodny przejazd autobusów, pojazdów ciężarowych czy dostawczych. Dodatkowo na wszystkich wlotach wprowadzono ograniczenia prędkości do 40 km/h. Na wlocie na rondo wybudowano wysepkę dzielącą, stanowiącą jednocześnie wyspę azylu dla pieszych. Na pozostałych wlotach oraz na dalszym odcinku drogi wyznaczono przejścia dla pieszych. Na chodnikach zaprojektowano udogodnienia dla

osób z niepełnosprawnościami w postaci pasów kostki integracyjnej ostrzegających osoby słabowidzące o zbliżaniu się do przejść. W dwóch lokalizacjach, gdzie znajdują się przedszkola i szkoły zastosowano podwójną kolorystykę przejść dla pieszych, aby jeszcze bardziej poprawić ich widoczność. Przejścia w pobliżu szkół zostały też dodatkowo oznakowane zgodnie z zasadami „bezpieczne dojście do szkoły”. Poprawie bezpieczeństwa użytkowników drogi służą również dodatkowe oznakowanie linii środkowej lub krawędziowej na odcinkach o wysokiej krętości (5 lokalizacji) w postaci punktów odbłaskowych tzw. „kocich oczek”, zastosowanie bariery bezpieczeństwa o podwyższonym poziomie powstrzymania oraz dodatkowych pasów w barierach chroniących motocyklistów i rowerzystów przed uderzeniem w słupki bariery.

PROJEKT
zrealizowany
w ramach
STRATEGII ZIT

W sieci TEN-T

Projekt tworzy spójną całość z innymi inwestycjami zrealizowanymi przez gminy: Mogilany (Przebudowa drogi powiatowej łączącej Gminę Mogilany z siecią TEN-T) oraz Kraków („Rozbudowa ul. Krzyżańskiego w Krakowie” i „Rozbudowa ul. Myślenickiej w Krakowie”). W sumie ten ponad 11 km przebudowany ciąg stanowi dobrą alternatywę dla mocno zatłoczonej DK nr 7 (tzw. „Zakopianki”). Pozwala szybko dojechać do Węzła Kraków-Łagiewniki na autostradzie A4 lub dalej do samego Krakowa. Całkowity koszt przebudowy wszystkich wymienionych odcinków wyniósł ponad 50 mln zł, z czego ponad 27 mln zł stanowiło dofinansowanie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

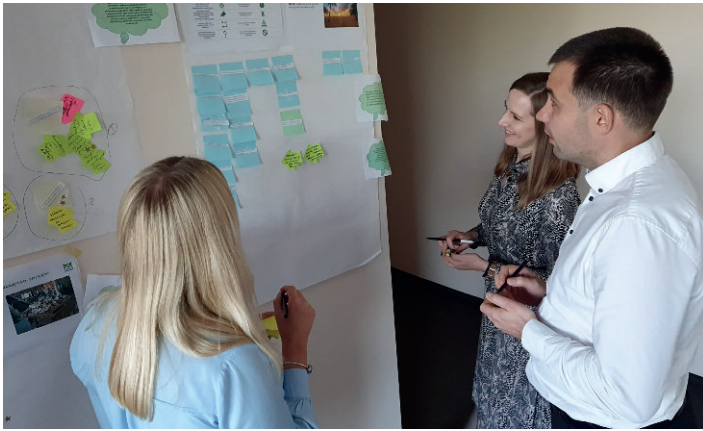
Małgorzata Duży, burmistrz Miasta i Gminy Świątniki Górne

Inwestycja była realizowana w dwóch etapach. Pierwszy obejmował budowę ronda na skrzyżowaniu dróg powiatowych nr 2239K i 2167K za kwotę 2 842 900,23 złotych brutto i miał na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym kierujących oraz pieszych, upłynnienie przejazdu samochodów oraz podniesienie komfortu życia mieszkańców sąsiadujących z inwestycją z uwagi na uregulowanie odwodnienia.

W drugim etapie przebudowano drogę powiatową 2239K na odcinku od ronda we Wrząsowicach do ronda w Świątnikach Górnych za kwotę 6 468 591,23 złotych brutto. Zadanie obejmowało budowę chodników w brakujących miejscach, wymianę nawierzchni, budowę nowego ledowego oświetlenia drogowego, wyznaczenie przejść dla pieszych oraz zmiany w organizacji ruchu.

Powyższe inwestycje w znacznym stopniu ułatwiły alternatywny objazd mocno zatłoczonej „zakopianki”.

Seria e-paneli na zakończenie roku intensywnych prac

Rok 2020 dla Stowarzyszenia Metropolia Krakowska upłynął pod znakiem przygotowania nowego dokumentu strategicznego na kolejne 10 lat. Za nami niezwykle bogaty proces bogacenia się w niezbędną do planowania wiedzę.

Aby dokładnie zrozumieć potrzeby adresatów i wzbogacić diagnozy o wiedzę ekspercką, od późnej wiosny aż do jesieni przeprowadzono niemal 100 pogłębionych wywiadów indywidualnych. Dotyczyły one takich dziedzin współpracy jak: inteligentne zarządzanie, środowisko i przestrzeń, mobilność, edukacja, usługi społeczne, gospodarka i kultura czasu wolnego. Z każdej rozmowy powstał dokładny raport oraz narzędzie do dalszej pracy projektowej czyli tzw. indywidualna persona, zawierająca kluczowe obserwacje danej osoby – w podziale na problemy oraz potencjalne rozwiązania czy obszary do współpracy.

Kolejnym krokiem były wewnętrzne sesje kreatywne w gronie zespołu Biura Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Łącznie odbyło się aż 14 takich spotkań – w każdej dziedzinie po 2 sesje kreatywne. Pierwsza poświęcona była omówieniu najważniejszych spostrzeżeń z zebranych danych ilościowych, raportu diagnostycznego oraz wywiadów. Natomiast druga rozpoczynała się od inspirujących filmów i motywów by pobudzić do zaprojektowania pomysłów w danym obszarze tematycznym.

Dopóki było to możliwe praca odbywała się w formule offline, prowadzone były żywe dyskusje i wykorzystano różne stacjonarne narzędzia pracy. Nowa sytuacja epidemiologiczna spowodowała, że stanęliśmy przed nowym wyzwaniem techniczno-organizacyjnym. Od października przenieśliśmy całość pracy kreatywnej do sieci. Celem było zachowanie zbliżonego poziomu zaangażowania uczestników i dzięki zastosowaniu nowoczesnych narzędzi to się udało. Sesje wewnętrzne pozwoliły na analizę zebranych pomysłów i sprecyzowanie propozycji celów i kierunków działań, by móc zaprezentować je na e-panelach zewnętrznych.

E-panele eksperckie

Koniec roku i intensywnych prac zwieńczyły e-panele eksperckie, na których obecni byli m.in. przedstawiciele

gmin, województwa, instytucji nauki, kultury i gospodarki. Panele poświęcone były testowaniu zaproponowanych kierunków działania i typów projektów.

W trakcie spotkań prezentowano kluczowe obserwacje z dotychczasowych prac oraz projekty celów wraz z propozycją kierunków działań. Wirtualne spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem, uczestnicy doceniali najbardziej możliwość pracy grupowej, dynamiczny przebieg sesji i możliwość dyskusji.

– *Pracowaliśmy zdalnie, w formule videowarsztatów, podzieleni na wieloosobowe grupy branżowych specjalistów od zarządzania, oświaty, planowania przestrzennego, transportu, ochrony środowiska etc. Z kolei poszczególne grupy branżowe podzieliły się na kolejne e-panele tematyczne. Oczywiście każdy e-panel przebiegał z różną energią zależną od temperamentu panelistów, ale wszyscy mieli szansę na wyczerpujące wypowiedzi. Ponieważ każdy uczestnik miał nieco inną wiedzę teoretyczną i własne doświadczenia, pozwoliło to nie tylko na zebranie zróżnicowanego materiału i pomysłów do Planu Rozwoju, ale też na autentyczną wymianę poglądów i wzajemne pogłębienie wiedzy samych uczestników. W stacjonarnej formule spotkań zajęłoby to z pewnością o wiele więcej czasu – ocenia e-panele Arnold Kuźniarki, zastępca wójta gminy Zielonki i dodaje, że choć zdalna komunikacja i praca mają swoje plusy, to liczy że niebawem uda się powrócić do tradycyjnego modelu spotkań, które co prawda wymagają poświęcenia większej ilości czasu, jednak pozwalają na wytworzenie swoistej chemii między uczestnikami spotkania, co zwykle owocuje nowymi świetnymi pomysłami.*

Paweł Miś, wójt gminy Liszki

Współpraca pomiędzy samorządami w ramach Metropolii Krakowskiej jest dla naszej gminy bardzo owocna. Mamy coraz silniejsze poczucie wspólnoty międzygminnej, realizujemy projekty w ramach ZIT oraz wiele innych inicjatyw prorozwojowych. Zyskaliśmy także - jako gminy z tzw. „obwarzanka podkrakowskiego”, mocny głos w partnerskich rozmowach z miastem Krakowem. Zależy nam, aby przyszłości współpraca była kontynuowana w taki sposób, by maksymalnie wykorzystać potencjał naszej gminy i jeszcze mocniej zintegrować ją z innymi. Obecnie aktywnie uczestniczymy w budowaniu Strategii na kolejne lata, dzielimy się wiedzą i wskazujemy nowe cele rozwojowe. Robimy to, bo widzimy, że głos gmin podkrakowskich wraz z miastem Krakowem staje się ważnym elementem dyskusji o rozwoju samorządu lokalnego i mamy nadzieję, że niebawem będzie jeszcze bardziej słyszany przez różne organy władzy samorządowej czy państwowej.

**Metropolia
Krakowska**

Inteligentne zarządzanie

Kolejny etap to w krótkiej perspektywie wyciągnięcie cennych wniosków z przeprowadzonych dyskusji, udoskonalenie kierunków działań i poddanie ich ponownym konsultacjom. Potem przyjdzie czas na przygotowanie i skonsultowanie szczegółowego harmonogramu strategicznej pracy w 2021 r., w tym zaprojektowanie działań na rzecz opracowania modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz kluczowe decyzje dotyczące systemu realizacji strategii i wyboru strategicznych projektów.

Niezwykle ważne dla nas jest również zapewnienie synergii z już obowiązującymi lub planowanymi do przyjęcia strategiami – zarówno regionalną Małopolska 2030, jak i lokalnymi, w tym Strategią Miasta Krakowa 2030. Tu chcę żyć.

Piotr Wierzchośławski, zastępca dyrektora ds. Strategii Rozwoju Krakowa jest zdania, że choć w wyniku wielu spotkań i dyskusji na forach i komisjach tematycznych SMK powstał bardzo bogaty materiał, to niełatwo będzie stworzyć spójną syntezę w sytuacji dynamicznie zmieniających się

warunków prawnych, finansowych, społecznych i ekonomicznych. – *Opracowanie wspólnej strategii ponadlokalnej będzie szansą pod warunkiem, że powstanie dokument komplementarny i uzupełniający istniejące lub aktualizowane strategie gminne. Powinien być on syntezą elementów odpowiadających najważniejszym wyzwaniom, a zarazem uwzględniających priorytety Strategii Województwa Małopolskiego i programów w nowej perspektywie unijnej* – podkreśla i dodaje, że istotne będą też ostateczne interpretacje przepisów znowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. – *Do czasu wyjaśnienia tych kwestii powinniśmy przystąpić do bardziej konkretnych działań prowadzących do wspomnianej syntezy strategii gminnych, określenia wspólnych celów, kierunków działań, programów i projektów, które zrealizujemy w naszych gminach. Musimy zaplanować je tak, aby korzyści z nich płynące były jak największe zarówno dla Krakowa jak i gmin obszaru funkcjonalnego* – twierdzi Piotr Wierzchośławski.

Zastrzyk wsparcia w ramach aktualizacji Strategii

Będą dodatkowe środki na wymianę nieekologicznych źródeł ogrzewania, budowę punktu obsługi pasażera w Wieliczce oraz węzłów przesiadkowych w gminach: Skawina i Niepołomice. Wszystko dzięki oszczędnościom powstałym w wyniku zrealizowanych już projektów i środkom pochodzącym z różnic kursowych, które pozwalają na większe wsparcie innych projektów w ramach ZIT.

Pod koniec sierpnia rozpoczęła się kolejna, już ósma aktualizacja Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego. W trakcie wdrażania projektów ich realizatorzy napotykają na różne trudności. Najczęściej występującymi są: przekroczenie war-

tości pierwotnie zaplanowanych budżetów w wyniku rozstrzygnięć postępowań przetargowych spowodowanych wzrostem cen materiałów i usług budowlanych, konieczność wykonania niezbędnych prac dodatkowych czy zamiennych, zrealizowanie zaleceń wydanych przez konserwatora zabytków.

Wychodząc naprzeciw tym problemom, analizowane są możliwości wsparcia projektów tak, aby można było osiągnąć pierwotnie założone cele i rezultaty. Oszczędności, które są do dyspozycji wynikają z rozliczenia końcowego projektów – w przypadku niektórych zadań ostateczna wartość rozliczona przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym

Programem Operacyjnym jest niższa została początkowo zaplanowana.

Pozbywamy się kopciuchów

Wolne środki na wysokości ponad 2,5 mln zł zostaną przeznaczone na wymianę starych pieców. Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej oraz zapisami Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, do końca 2022 r. należy wymienić stare kotły. Okoliczności te powodują, że prawie każda gmina jest zainteresowana pozyskaniem dodatkowego dofinansowania. Dzięki aktualizacji strategii ZIT i dodatkowym środkom wymienionych zostanie 400 starych pieców w gminach: Czernichów, Kocmyrzów-Luborzyca, Igołomia-Wawrzeńczyce, Mogilany, Świątniki Górne, Wielka Wieś i Zielonki. Łącznie daje to ponad 10 tys. nowych źródeł ogrzewania w gminach Metropolii Krakowskiej.

Więcej środków na Wielicki Dworzec Autobusowy

Także dzięki oszczędnościom porealizacyjnym oraz środkom pochodzącym z różnic kursowych możliwe jest zwiększenie dofinansowania kilku projektów z zakresu mobilności. – *Dzięki aktualizacji strategii ZIT Miasto i Gmina Wieliczka zyska większe dofinansowanie do projektu pt. „Organizacja Transportu Metropolitalnego gminy Wieliczka poprzez zakup niskoemisyjnych autobusów oraz budowę i integrację infrastruktury komunikacyjnej. Środki te zostaną wykorzystane na trwającą już budowę Punktu Obsługi Pasażerów (Wielicki Dworzec Autobusowy), którego koszty wzrosły w związku z koniecznością dostosowania do wymagań Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz poszerzenia projektu* – mówi Piotr Krupa, zastępca burmistrza Wieliczki i dodaje, że w ramach zadania zakupiono i zamontowano 105 wiat przystankowych, zbudowano trzy parkingi P&R oraz sfinansowano zakup 12 nowoczesnych, niskoemisyjnych autobusów. – *W tym momencie realizujemy budowę Punktu Obsługi Pasażerów*

(Wielicki Dworzec Autobusowy) oraz budowę zaplecza technicznego czyli dwustanowiskowego garażu dla wielickich autobusów. W pamięci jeszcze mamy dawny dworzec autobusowy, ale dziś powstaje obiekt nowoczesny, funkcjonalny, dostosowany architektonicznie do zabudowy naszego miasta. Te zadania mają zostać oddane do użytkowania w 2021 roku – zapewnia Piotr Krupa. Parking miejski przy ul. Dembowskiego w Wieliczce jest największym punktem przesiadkowym komunikacji zbiorowej – tu znajduje się początkowa stacja kolejowa Wieliczka – Kraków, stacja początkowa 8 linii wielickiej komunikacji miejskiej oraz 4 linii autobusów kolejowych. Nowa inwestycja zakłada modernizację istniejącego parkingu w celu dostosowania go do wymagań punktu obsługi pasażerskiej na potrzeby transportu zbiorowego. Perony autobusowe zostaną wyposażone w wiatę przystankową z tablicami informacyjnymi o godzinach odjazdu poszczególnych linii. Powstanie też dwukondygnacyjny budynek, który zostanie dostosowany dla osób z niepełnosprawnością, osób starszych oraz dla matek z dziećmi. Znajdą się w nim także poczekalnia dla podróżnych wraz z elektronicznym systemem informacji pasażerskiej i niezbędnymi elementami wyposażenia oraz punkty usługowe.

Nowe miejsca parkingowe w Skawinie i Niepołomicach

Zwiększenie wysokości dofinansowania objęło również projekty realizowany przez gminy Skawina i Niepołomice, w ramach których powstanie 6 kolejnych zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w których łącznie będzie dostępnych 991 miejsc parkingowych w obiektach „parkuj i jedź”. Powstanie też prawie 10 km dróg dla rowerów oraz 5 obiektów „Bike&Ride” wraz z 338 miejscami postojowymi.

W czasie trwającej pandemii koronawirusa, gdy budżety samorządów są mocno nadwyrężone dodatkowe wsparcie finansowe w ramach projektów na pewno pomoże zrealizować inwestycje i będzie stanowiło duże wsparcie dla gmin.

Budowa Wielickiego Dworca Autobusowego

fot. UMiG Wieliczka

**Metropolia
Krakowska**

Inteligentne zarządzanie

W trosce o osoby niesamodzielne i ich opiekunów

fot. Pixabay

Od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2021 r. Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie realizuje projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie”, który otrzymał finansowe wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach ZIT.

Projekt ma na celu zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych na terenie Gminy Miejskiej Kraków i Gminy Wieliczka oraz zapobieganie występowaniu czy też niwelowanie przejawów wykluczenia społecznego wśród osób niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych. Pomoc adresowana jest do dwóch grup odbiorców: opiekunów nieformalnych oraz osób niesamodzielnych.

Dla opiekunów nieformalnych

- W ramach projektu opiekunowie nieformalni mogą liczyć na:
- indywidualne szkolenia opiekuńcze realizowane przez pielęgniarkę i rehabilitanta prowadzone w domu podopiecznego m.in. dotyczące opieki nad osobą leżącą,
 - grupowe szkolenia opiekuńcze realizowane w siedzibie Miejskiego Centrum Opieki z udziałem psychologa, pielęgniarki i rehabilitanta),
 - usługę menadżera opieki realizowaną w domu podopiecznego, która ma na celu wsparcie merytoryczne ułatwiające realizację opieki w środowisku domowym, a także kontrolowanie sytuacji na miejscu czy niezbędny instruktaż
 - udział w odbywających się cyklicznie spotkaniach w grupach wsparcia
 - usługi wypożyczalni sprzętu medycznego wraz z jego dowozem do domu.

Dla osób niesamodzielnych

Osobom niesamodzielnym, które zamieszkują na terenie gmin: Kraków i Wieliczka oraz skończyły 60 lat Miejskie Centrum Opieki oferuje w ramach projektu pobyt w Dzielnej Placówce Opieki i Aktywizacji Osób Niesamodzielnych. Podczas pobytu w placówce (5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie) mogą one korzystać z:

- usług opiekuńczo – pielęgnacyjnych: placówka zapewnia opiekę pielęgniarzką, w tym edukację pacjenta dotyczącą samoopieki i samopielęgnacji, wsparcie psychologa i dietetyka
 - usług aktywizujących – usprawniających – m.in. poprzez organizację czasu wolnego, udział w zajęciach terapeutycznych, podnoszących sprawność i aktywizujących do uczestnictwa w życiu społecznym. Usługi są realizowane przez terapeutów zajęciowych i fizjoterapeutów.
 - usług wspomagających polegających na udzielaniu informacji, edukacji, wsparciu i poradnictwie, zarówno dla uczestników, jak i ich rodzin, które mają na celu przygotowanie rodziny i opiekunów podopiecznego do kontynuacji opieki w domu.
- Placówka specjalizuje się w opiece nad: osobami starszymi po udarach mózgu, które cierpią na dysfunkcje ruchowe, osobami cierpiącymi na chorobę Alzheimera oraz osobami cierpiącymi na otępienie. W ramach projektu bezpośrednim wsparciem zostanie objętych 30 osób niesamodzielnych.

PROJEKT
zrealizowany
w ramach
STRATEGII ZIT

REZULTATY PROJEKTU

- 378** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych zostanie usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym,
- 378** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych zostanie usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej,
- 10** wspartych miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu,
- 10** utworzonych miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu,
- 288** opiekunów nieformalnych objętych wsparciem w projekcie w formie szkoleń opiekuńczych,
- 60** opiekunów nieformalnych objętych wsparciem w projekcie w formie usługi menadżera opieki,
- 30** opiekunów nieformalnych objętych wsparciem edukacyjnym w placówce dziennej opieki,
- 288** opiekunów nieformalnych, którzy uzyskali kompetencje w zakresie świadczenia usług opiekuńczych.

Całkowita wartość projektu to 3 992 519,08 zł, w tym dofinansowanie ze środków RPO WM 2014-2020 stanowi 3 701 065,18 zł. dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa – zit, Typ projektu A. działania wspierające opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych, Typ projektu B. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych (dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego).

**Metropolia
Krakowska**

Usługi społeczne

Wspólnie budujemy potencjał gospodarczy Metropolii Krakowskiej

Projekt Krakow Metropolitan Area for Business ma na celu przede wszystkim promowanie Małopolski gospodarczo w kraju i na świecie, w tym obszarze szczególnie istotnego dla rozwoju województwa, czyli Metropolii Krakowskiej. By robić to dobrze, ważne jest poznanie i dogłębne przeanalizowanie wszystkich czynników mających wpływ na konkurencyjność obszaru. Kluczowe jest zarówno zdiagnozowanie przewag oraz mocnych stron naszego regionu w stosunku do innych obszarów metropolitalnych, ale także poznanie słabych stron Metropolii oraz wyzwań jakie stoją przed regionem w najbliższych latach. Wszystko po to by stworzyć wspólne rozwiązania umożliwiające jej zrównoważony rozwój gospodarczy.

Tworzymy raport porównawczy

Jednym z działań podejmowanych w tym celu jest pozyskanie przez nasze Stowarzyszenie raportu, który porówna gospodarczo Metropolię Krakowską z siedmioma innymi obszarami metropolitalnymi w kraju i na świecie. Raport ten będzie zawierał również rekomendacje dotyczące modelu rozwoju gospodarczego obszaru na najbliższe 10 lat. Ostatnie dwa miesiące to okres intensywnej pracy przy tworzeniu dokumentu. 12 października br. wykonawca opracowania przekazał raport metodologiczny badania. Dokument zawiera szczegółowy wstęp do właściwego badania, w tym m.in. informacje o obszarach metropolitalnych, które Wykonawca zamierza przyjąć do porównania, wraz z uzasadnieniem wyboru, kluczowych kryteriach, zaproponowanych wskaźnikach oraz informacje, z kim planuje przeprowadzić wywiady IDI/TDI. Założenia do-

starczonego przez Wykonawcę raportu metodologicznego były szeroko konsultowane z partnerami projektu, gminami naszego Stowarzyszenia oraz różnymi instytucjami otoczenia biznesu z naszego regionu. Raport był również przedmiotem analizy uczestników kolejnego spotkania Forum Rozwoju Gospodarczego Metropolii Krakowskiej, które odbyło się w formie online 21 października br. Bardzo serdecznie dziękujemy za wszystkie Państwa trafne i bardzo merytoryczne uwagi.

W ramach projektu KMA4Business staramy się również na bieżąco poznawać bliżej potencjał gospodarczy poszczególnych gmin Metropolii oraz budować sieć współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w Małopolsce. Jest to możliwe m.in. poprzez spotkania indywidualne z przedstawicielami gmin Stowarzyszenia oraz partnerami instytucjonalnymi takimi jak np. Centrum Business in Małopolska.

Poznajemy się bliżej

W ramach projektu KMA4Business staramy się również na bieżąco poznawać bliżej potencjał gospodarczy poszczególnych gmin Metropolii oraz budować sieć współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w Małopolsce. Jest to możliwe

m.in. poprzez spotkania indywidualne z przedstawicielami gmin Stowarzyszenia oraz partnerami instytucjonalnymi. Świetnym tego przykładem jest cykl spotkań w gminach Metropolii Krakowskiej, które rozpoczęto we wrześniu br. wspólnie z przedstawicielami Centrum Business in Małopolska, czyli wspólnej inicjatywy Województwa Małopolskiego, Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego SA oraz Krakowskiego Parku Technologicznego sp. z o.o.

Agnieszka Pała z Centrum Business in Małopolska jest zdania, że spotkania przyniosły szereg wymiernych korzyści i pozwoliły poznać bliżej specyfikę poszczególnych jednostek samorządowych, problemy z jakimi się borykają, ale także ich plany rozwojowe. – *Dzięki tym wizytom mogliśmy zidentyfikować aktualny potencjał odwiedzanych gmin pod kątem posiadanych terenów inwestycyjnych. Jest to bardzo istotne z punktu widzenia prowadzonej przez Centrum bazy terenów inwestycyjnych. Udało nam się także pozyskać informacje o planach poszczególnych gmin w tym zakresie – zapewniliśmy, że Centrum może wesprzeć ich działania w kwestii tworzenia nowych stref aktywności gospodarczej i inwestycyjnej. Dla Centrum Business in Małopolska takie spotkania – teraz już w formie online – dają możliwość zapoznania przedstawicieli JST z zakresem działalności Centrum, wskazać jak wiele korzyści mogą zyskać przedsiębiorcy działający w danej gminie ze współpracy z naszą instytucją – wylicza. Dodaje też, że dzięki uprzejmości gmin informacja o Centrum została rozdyskrebowana wśród lokalnych przedsiębiorców, a kolejnym krokiem będzie organizacja bezpośrednich spotkań online z przedsiębiorcami działającymi na terenach poszczególnych gmin, przy wsparciu promocyjnym ze strony jednostek samorządowych oraz pomocy organizacyjnej ze strony Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.*

O przewagach konkurencyjnych także online

Spotkania w Niepołomicach, Skawinie i Mogilanach umożliwiły nam rozmowę o przewagach konkurencyjnych członków naszego Stowarzyszenia, ich największych sukcesach gospodarczych czy czekających je wyzwaniach bezpośrednio w siedzibach gmin. Niestety aktualny stan epidemiologiczny w kraju spowodował iż kolejne spotkania trzeba było przenieść do Internetu. Właśnie w tej formie zrealizowano je z przedstawicielami gmin: Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Michałowice i Świątniki Górne. Niezwykle ważne dla nas jest to, że pomimo zmienionej formy spotkań, poszczególni samorządcy dzielili się z nami swoimi opiniami i informacjami o swoim lokalnym środowisku.

Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce zwracała uwagę, że jest typowo rolniczą, a na polach o powierzchni ponad 3000 ha, królują kalafiory, różne odmiany kapusty, sałata, rzodkiewka, dynie, bakłażany, papryka, kukurydza i wiele innych warzyw, które uprawiane są w gruncie lub pod osłonami. Dzięki różnym osłonom możliwe jest uzyskanie dwóch plonów z tego samego pola w jednym roku, a gmina nazywana jest zagłębem warzywnym Małopolski. W ostatnich latach wzrasta także liczba producentów kwiatów i ziół. Henryk Jończyk, zastępca wójta gminy Igołomia-Wawrzeńczyce podkreśla, że w ostatnich 10 latach rozwija się na terenie hurtowy skup warzyw, które konfekcjonują towar i dostarczają do sieci handlowych Biedronka, Lidl czy Carrefour oraz do

wielu krajów Europy. Jest zdania, że w niedalekiej przyszłości pojawiać się będą także firmy przetwarzające warzywa na sałatki czy mrożonki. – *Duży potencjał tej gminy drzemie także w Pobiedniku Wielkim, na terenie którego położone jest lotnisko Aeroklubu Krakowskiego. Lotnisko w Pobiedniku Wielkim, które oferuje liczne atrakcje – przełoty samolotami, szybowcami, balonami, skoki spadochronowe. Prowadzi też szkolenia dla pilotów, spadochroniarzy, paralotniarzy, itp. Na płycie lotniska odbywają się rozmaite imprezy plenerowe – międzynarodowe zawody spadochronowe, ogólnopolskie mistrzostwa modeli lotniczych, a nawet pikniki i koncerty. Położone przy samej granicy z Krakowem lotnisko powinno w niedalekiej przyszłości obsługiwać mały ruch lotniczy biznesowy i turystyczny, a może także stanowić bazę dla lotnictwa ratowniczego. Rozwój infrastruktury drogowej (S7 i dwupasmowa ul. Igołomska) z tej strony Krakowa oraz strefy ekonomiczne w Niepołomicach oraz Kraków Nowa Huta Przyszłości dają taką szansę na rozwój naszego lotniska – podkreśla Henryk Jończyk.*

Podczas spotkań mieliśmy możliwość dowiedzenia się o specjalizacjach gmin i produktach lokalnych, innowacyjnych projektach, które są realizowane w poszczególnych gminach czy potrzebach i problemach z którymi zwracają się do gmin przedsiębiorcy. Jest to dla nas niezwykle cenne źródło informacji. Z kolei dla przedstawicieli gmin naszego stowarzyszenia możliwość spotkania się z przedstawicielami CEBIM to świetna okazja by dowiedzieć się, w jaki sposób przygotowywana jest kompleksowa oferta inwestycyjna Małopolski, jak wygląda wsparcie Centrum dla przedsiębiorców czy dlaczego firmy chcące wejść na nowe rynki zagraniczne powinny skorzystać z algorytmu decyzyjnego CEBIM.

To właśnie podczas tych spotkań mieliśmy możliwość dowiedzenia się o specjalizacjach gmin i produktach lokalnych, innowacyjnych projektach, które są realizowane w poszczególnych gminach czy potrzebach i problemach z którymi zwracają się do gmin przedsiębiorcy. Jest to dla nas niezwykle cenne źródło informacji. Z kolei dla przedstawicieli gmin naszego stowarzyszenia możliwość spotkania się z przedstawicielami CEBIM to świetna okazja by dowiedzieć się w jaki sposób przygotowywana jest kompleksowa oferta inwestycyjna Małopolski, jak wygląda wsparcie Centrum dla przedsiębiorców czy dlaczego firmy chcące wejść na nowe rynki zagraniczne powinny skorzystać z algorytmu decyzyjnego CEBIM. Mamy nadzieję, że już w niedługim czasie będziemy mogli spotkać się online z pozostałymi gminami naszej Metropolii, gdyż najważniejsze dla nas jest to by poznać się bliżej.

Więcej miejsc dla dzieci i lepiej przygotowana kadra

Nowe miejsca dla najmłodszych mieszkańców gminy w przedszkolu samorządowym oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracującej z dziećmi kadry nauczycielskiej to główne zamierzenia projektu „Nowe oddziały przedszkolne w Mogilanach”, który Gmina Mogilany realizuje z funduszy unijnych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Projekt jest realizowany w okresie od 1 stycznia 2020 do 31 grudnia 2022, a jego zamierzeniem jest utworzenie 50 nowych miejsc przedszkolnych, których funkcjonowanie przez 12 miesięcy zostanie sfinansowane z pozyskanych środków. W związku ze zwiększeniem liczby oddziałów częścią zadania jest także zakup wyposażenia dwóch sal dydaktycznych (meble, pomoce edukacyjne, zabawki, sprzęt IT), wyposażenia szatni oraz doposażenie kuchni. Planowana jest także modernizacja i uzupełnienie o nowe elementy istniejącego już placu zabaw.

W projekcie zapisano również podnoszenie kwalifikacji nauczycieli w zakresie pedagogiki specjalnej w kontekście gotowości placówki do przyjęcia dzieci z niepełnosprawnościami i ich codziennej edukacji. Chociaż kadra przedszkola charakteryzuje się wysokim poziomem zaangażowania i profesjonalnym podejściem do procesu edukacyjnego, to chętnie – w miarę dostępnych środków i czasu – podnosi swoje kwalifikacje i wykorzystuje zdobytą wiedzę w pracy z dziećmi. Po przeanalizowaniu doświadczenia i predyspozycji kadry przedszkola zaplanowano podniesienie kwalifikacji dwójki nauczycieli: jednej osoby w zakresie surdopedagogiki oraz jednej w zakresie oligofrenopedagogiki.

Rozwinięta zostanie także oferta zajęć dodatkowych dla wszystkich oddziałów w Mogilanach i Libertowie. Dodatkowe zajęcia edukacyjne wspierające rozwój dzieci zaplanowano w oparciu o przeprowadzoną ankietę, wywiady z ro-

w rozwoju kreatywności dzieci. Na zajęciach dzieci będą poznawały tajniki robotyki i programowania z wykorzystaniem najnowocześniejszych materiałów dydaktycznych.

– innowacyjne zajęcia FABLAB to rodzaj pracowni lub małego laboratorium, gdzie będzie można w praktyce sprawdzić pomysły dzieci. Powstanie kreatywna przestrzeń dla małych majsterkowiczów, którzy wykorzystując dostępne materiały i narzędzia będą mogli tworzyć prototypy nowych urządzeń i wynalazków.

PROJEKT
zrealizowany
w ramach
STRATEGII ZIT

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020. Oś Priorytetowa 10 Wiedza i kompetencje, Działanie 10.1 Rozwój kształcenia ogólnego, Poddziałanie 10.1.1 Wychowanie przedszkolne – ZIT. Jego koszt całkowity to 1142243,15 zł, a wartość dofinansowania – 979 906,25 zł.

LICZBY PROJEKTU:

50 nowych miejsc dla przedszkolaków

2 nauczycieli, którzy podniosą swoje

kwalifikacje zawodowe

dzicami oraz diagnozę przedszkolną na temat zdolności i deficytów dzieci. W projekcie zaplanowano m.in. takie zajęcia edukacyjne jak:

– kodowanie i robotyka – nowatorski program treningu twórczości, oparty na wykorzystaniu klocków Lego i nauk ścisłych

Realizacja projektu spowoduje zwiększenie dostępu do wychowania przedszkolnego na obszarze o stosunkowo niskim stopniu upowszechniania wychowania przedszkolnego – w porównaniu do innych gmin Metropolii Krakowskiej. Będzie także sprzyjać wyrównywaniu szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, poprawie jakości wychowania przedszkolnego oraz zwiększeniu możliwości godzenia życia zawodowego z prywatnym rodziców/opiekunów z terenu Gminy Mogilany.

**Metropolia
Krakowska**

Edukacja

NOWA LOKALIZACJA BIURA STOWARZYSZENIA METROPOLIA KRAKOWSKA

Informujemy, że od 1 grudnia 2020r. Biuro Zarządu SMK
zmieniło swoją lokalizację.

Siedziba Stowarzyszenia znajduje się nadal na stadionie Wisły Kraków.
Wjazd od strony al. 3 Maja. Parking i Wejście „Strefa VIP” Trybuna Zachodnia.
I piętro, na końcu korytarza po lewej stronie.

www.metropoliakrakowska.pl
biuro@metropoliakrakowska.pl

ul. Reymonta 20
30-059 Kraków, Polska
tel. +48 12 34 18 512

godziny pracy biura:
7.30 - 15.30